Ч. 248 (12.904). Львів, середа 4. листопада 1931. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло". Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „ ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 доляр. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Муссоліні, Ґранді і вашинґтонська невдача.

Ще про ревізіоністичні подуви в останньому часі.

(Від нашого кореспондента.)

Рим, 27. жовтня 1931.

Саме тоді, як німецький уряд гостював у себе міністра зак. справ Італії п. Грандія, Мусоліні виголошував одну зі своїх чергових промов, звернену цим разом до того неаполітанського народу, що рівно девять років тому був свідком і співучасником походу фашистів на Рим для здобуття влади і переведення в життя нових принципів італійської соціяльної солідарности та національної єдности. Перша частина промови була теж присвячена саме пригадці тої епохальної для сучасної Італії події: „Девять років тому, на цій самій площі, — говорив Мусоліні 24. жовтня — я скликав був покоління, що перемогло на Вітторіо Венето, і поставив велику проблему, яка вводила в гру не маловажне життя окремої людини, але долю цілого руху і будучність цілого народу. Я сказав тоді: Або там (у Римі) поступляться владою, або ми її візьмемо".

Але ця пригадка не була головним змістом промови. Вона послужила лише вихідною точкою для короткого перегляду, зробленого за цих девять років і для намічення перспектив фашистівської політики в сучасному і найближчому будучому: „Пройшло вже девять років з того моменту, як фашистівська Італія висунула в Льондоні проблему репарацій і міжнародніх боргів саме в такій формул., як вона стоїть ще й тепер на загальному денному порядку. Але ми запитуємо: чи таки дійсно має минути довгих шістьдесять років, поки закінчиться трагічна бухгальтерія платностей і боргів, що виросла на крові 10-ти міліонів молодиків, які ніколи вже не побачать сонця? І чи можна сказати, що істнує рівноправність між націями, коли з одного боку находяться народи, озброєні до зубів, а з другого боку держави, які присуджене бути беззбройними? І як можна говорити про европейську розбудову, якщо не будуть змінені окремі точки деяких мирових трактатів, що кинули цілі народи в безодню матеріяльних катастроф і моральної розпуки? І скільки ще часу має пройти, поки світ переконається, що в світовому економічному апараті є щось, що попсувалося, а може й зломилося?" „Тут ми находимо, говорив Мусоліні, точні вказівки, як служити справжньому мирові, якого не можна відділити від справжньої справедливости, — бо інакше він буде не миром, але протоколом, подиктованим пімстою, злістю і страхом..."

Кожний з нас може собі уявити, яке враження могла викликати подібна промова в так званих „дружніх" країнах, і то тим більше, що одночасно керманич закордонної італійської політики п. Гранді проголошував в Берліні, що „Італія завжди добре розуміла, яка велика роля належить Німеччині в історії і в житті світа і наскільки вона є необхідним фактором для цілої нашої цивілізації. Італійський народ, вільний від пересудів, є переконаний, що підстави мирного і здорового співжиття народів находяться лише у справедливості, рівності прав, у взаємному довірю, в порозумінню взаємних потреб і в гармонійному розвитку життєвих сил та інтересів кожного. Тому він дружньо простягає руку до всіх, хто має подібні почування і наміри працювати згідливо для досягнення таких високих цілей..."

І — дивна річ — одночасно з цими двома промовами — ба навіть лише на один день раніше, — пролунав з Америки розголос про подібну промову американського сенатора Борага, президента комісії закорд. справ і визначного члена групи „поступовців, який, як кажуть, буде грати першу скрипку в будучому конгресі членів парляменту і сенату. В цій промові сенатор Бораг говорив про абсолютну необхідність ревізії версайльського миру, і то не лише у змислі „репарацій", але й кордонів. Щоби осягнути роззброєння Европи, — заявив він, — треба було би дійти до скасування деяких проблем, витворених версайльським миром, і перш за все „польського коридору" та земель б. Угорщини. — „Я хотів би, сказав він, щоби і та ситуація, що витворилася в Горішньому Шлеську, змінилася, бо плебісцит дав там, на мою думку, хибні результати."

І такі речі говоряться, коли гостює в Америці французький премієр Ляваль, запрошений до Вашингтону президентом Гувером! Французький премієр не міг, розуміється, збути виступу Борага мовчанкою і видав комунікат, в якому зазначив, що „приїхав до Америки не для того, щоби полемізувати з п. Борагом". А проте, часописи одночасно повідомили, що, на просьбу самого ж Ляваля, в хаті міністра Стімсона відбулося побачення Ляваля з Борагом, при чому, після довгих розмов, кожний з них залишився при свойому попередньому переконанню. Загалом, американська преса і політичні кола, як тут переказують, і як зрештою засвідчує незадоволений тон французьких часописів, поза офіціяльними порадами приймали французького премієра досить холодно. Одну з причин такого холодного приняття досить добре сформулював той самий Бораг: „Думаю, — сказав він, — що економічний натиск останніх днів дорівнює проголошенню війни..."

Те, що Бораг проголошує відкрито, це ніби Гувер говорив Лявалеві на одинці, і хоча офіціяльний комунікат, як завжди підкреслює „традиційну приязнь" Америки і Франції, неофіціяльні часописи є менше дискретні. Ось наприклад „Авінер" пише, що треба жалітися на незначні наслідки подорожі Ляваля до Америки: мовляв, „чим гірше, тим краще." Навязуючи до близької подорожі до Америки італійського міністра Грандія та газета зазначає: „Президент Зединених Держав буде прислухуватися до того, що говоритимуть йому люди, які не терплять французів, і знайде в їх розмовах **ще кілька причин** любити нас ще менше, ніж любить..."

Інші часописи навіть не бачать потреби прикривати своє невдоволення голосними фразами і запитують себе, чи взагалі треба було Лявалеві їздити до Америки. Найясніше висловлює це невдоволення соціялістичний „Популер": „Народи, що терплять, поводяться як хворі: вони чекають пожадливо кожного проміння світла, ловлять кожну надію на видужання. Але кожного разу, як ілюзія щезає, хворий паде на подушку в розпучливій прострації. І тут — ніякого загального пляну валютової виміни для підживлення кредитів, для піднесення трансакцій; ніякого обмеження зброєнь! Европа залишиться в хаосі. Европа, голодна й обідрана, накопичуватиме гори зброї..."

Зате італійська преса реєструє французьку невдачу (згідно з останніми відомостями, Ляваль привіз Гуверові готовий плян европейської „безпеки (гарантії) мира зі збереженням територіяльного „статус кво", але Гувер його не прийняв) з деяким задоволенням — „Якщо у Вашингтоні, пише „Ляворо Фашіста" нічого не зроблено, і все залишається ще до роблення, то ясно, що близька зустріч Гувера з Грандім і пізніші зустрічі з іншими державними діячами Европи не перестають цікавити світ, але навпаки набирають тим більшого інтернаціонального значіння".

Евген Онацький.

Справа українських ґімназій у соймі.

Відгук „пацифікації" на освітній комісії сойму: дебата над українськими внесками у справі закритих гімназій в Рогатині, Дрогобичі і Тернополі.

Дня 27. жовтня найшлися на порядку нарад освітньої соймової комісії три внески Українського Клюбу в справі минулорічної ліквідації трьох українських гімназій, а саме приватних гімназій „Рідної Школи" в Дрогобичі і Рогатині та державної гімназії в Тернополі. Внески вніс нули до сойму з початком каденції теперішнього сойму, себто в грудні м. р. і пролежали в освітній комісії аж досі. Предсідниця комісії, бебістична посолка п. Яворська, не ставила їх досі на порядок тому, що на її думку справа ще не була „зріла". „Дозрівала" вона повних десять місяців і щойно тепер стала предметом „зрілих" соймових нарад.

Референтом всіх трьох внесків на освітній комісії був посол Вуйтович (народній учитель, ББ), внесків Українського Клюбу боронила пос. М. Рудницька, в дискусії забирали голос представники всіх клюбів: пос. Корнецький від ендеків, пос. о. Шидельський від хадеції, пос. Пйотровський від польських соціялістів і пос. Бабський від людовців. Референтові прийшли з поміччю пос. Здз. Стронський і Серафінович (волинський „теж українець" з ББ) Уряд заступав директор департаменту міністерства освіти д-р Мендис. Засідання комісії тяглося більше ніж 4 години і мало дуже гарячий характер. Дискусія з площини шкільної переходила раз-у-раз на суто політичні питання. Промови послів з урядового бльоку були зачіпливі, рівнож предсідниця комісії поводилася в спосіб надзвичайно нетактовний. Як можна було сподіватися всі три внески Українського Клюбу на пропозицію референта були відкинені голосами урядової більшости (до якої в справі тернопільської гімназії прилучилися також ендецькі посли), не зважаючи на те, що дискусія в освітній комісії виявила наглядно, що уряд не має ніяких стійних аргументів, які оправдувалиб минулорічні розпорядки шкільної влади в справі закриття українських гімназій.

Хід засідання представляється у скороченні ось як:

Спершу вирішено справу формальну щодо порядку, в якому треба розглядати внески. Пос. Рудницька погодилася на пропозицію референта, щоби внесок про дрогобицьку і рогатинську гімназії розглядати разом, а окремо внесок про тернопільську гімназію, але спротивилася тому, щоби над справою гімназій дрогобицької і рогатинської перейти до порядку і домагалася переведення над цею дискусії.

Опісля приступлено до мериторичних нарад. Пос. Вуйтович зреферував справу дрогобицької і рогатинської гімназії. Твердив, що оба заведення закрило міністерство тому, що молодь брала участь в саботажах та належала до УВО і ОУН. В Рогатині найдено, буцім то, при ревізії у шкільнім будинку оброю і муніцію, в Дрогобичі арештовано директора і 30 учнів. Дух в заведеннях був крайно шовіністичний. Тепер львівська кураторія дала знов концесію на відкриття гімназії і тому референт пропонує відкинути оба українські внески, як неактуальні і безпредметові.

У відповідь забрала голос пос. М. Рудницька і виголосила довшу промову, в якій по черзі виказала нестійність всіх тверджень референта. Опісля піддала острій критиці розпорядження влади, доказуючи, що вони не лежали в ділянці педаґоґічній, а політичній, та що були частиною „пацифікаційної" концепції уряду. Зясувала, які шкоди потерпіла молодь, учительський збір і ціле громадянство через закриття двох цвитучих українських заведень. Вкінці противилася відкиненню українських внесків з огляду на факт, що уруходолення українських ґімназій в Дрогобичі і Рогатині з початком біжучого шкільного року не є рівнозначне з відкликанням минулорічних розпорядків міністра освіти, на основі яких оба заведення були закриті. Закриті ґімназії не є реактивовані, а лише відкрито нові заведення, на основі нової концесії, через що вони не мають права прилюдности. Рогатинська ґімназія не дістала дозволу на відкриття осьмої кляси, в Дрогобичі влада не затвердила попереднього директора і т. п. Українське громадянство не одержало повної сатисфакції за несправедливі і зовсім неоправдані минулорічні розпорядки міністра освіти.

Арґументи, які навела пос. Рудницька були такі переконуючі, що навіть представник ендеції, пос. Корнецький та відомий зі свого українцожерного шовінізму хадек о. Шидельський ствердили безосновність минулорічної ліквідації українських ґімназій. Внесок пос. Рудницької підтримав пос. Бабський (людовець), який заявив, що „українські ґімназії це не є ніяким актом ласки від уряду і польського громадянства, а самозрозуміле право українського населення". З українським внеском всеціло зсолідаризувався представник польських соціялістів, пос. Пйотровський, який скритикував гостро польську шкільну політику супроти українців, порівнюючи її до екстермінаційної політики передвоєнної Росії та Прусії. „Яке маємо моральне право обурюватися на переслідування польського шкільництва на Латвії і Литві, коли робимо те саме із шкільництвом українським? Польський народ мусить стидатися таких розпоряджень".

Опісля приступлено до голосування. За внеском референта, щоби відкинути внесок Українського Клюбу, голосували лише посли з ББ *(разом з пп. Богуславським і Серафіновичем!!).*

З черги прийшла на порядок справа ліквідації тернопільської ґімназії. Референт мотивував розпорядження міністра освіти тим, що буцім то від 1925 р. на терені тернопільської ґімназії істнувала ячейка УВО, внаслідок чого тернопільська ґімназія була вогнищем протидержавної акції. Представник влади дир. Мендис посунувся ще дальше: на його думку „тернопільська ґімназія підготовляла збройну боротьбу з державою".

З тими твердженнями розправилася пос. Рудницька. Пригадала, що перед роком найбільше відповідальні чинники, себто міністр освіти і тернопільський воєвода як причину закриття тернопільської ґімназії подали буцім то факт участи учнів в саботажній акції. Коли ця теорія не втрималася у світлі судових доходжень, (бо три учні тернопільської ґімназії, які станули перед судом під закидом участи в саботажах, були звільнені від вини і кари), дороблюється тепер нову теорію, а саме висувається твердження, що ґімназію закрито за її діяльність в р. 1925—1929. На численних примірах пос. Рудницька виявила, як нищиться українську молодь через придержування її місяцями у слідчій тюрмі і через унеможливлення їй закінчення студій. Пригадала коротко історію тернопільської ґімназії та її значіння для українського громадянства, як одинокого державного середнього заведення з українською мовою навчання на терені цілого тернопільського воєвідства, де польська меншина має 17 державних середніх шкіл. Вкінці пос. Рудницька домагалася негайно реактивування тернопільської ґімназії. Коли більшість комісії прийняла внесок референта, пос. Рудницька застерегла собі право боронити на пленумі сойму українських внесків, як внесків меншости.

При кінці засідання пос. Рудницька попросила голосу в особистій справі і запротестувала проти того, що предсідниця комісії не лише не взяла її в оборону перед особистими атаками кількох промовців (Женева!), але й сама надужила свого становища предсідниці до нетактовних особистих натяків.

З українського університету в Празі.

Святочні збори з приводу 10-ліття університету.

В дні 23. жовтня відбулися в Празі святочні збори з приводу 10-ліття істнування українського університету в Празі. Ректором університету обрано проф. д-ра Івана Горбачевського. Велика саля Ґеольоґічного Інституту була переповнена професорами, студентами, представниками українських орґанізацій, а також представниками чесько-словацької влади, громадянства і преси.

Свято розпочалося студентським гимном, після чого перше слово забрав попередній ректор університету проф. Андрій Яковлів. Потім говорив новий ректор проф. д-р Іван Горбачевський. Звіт з 10-літньої діяльности зробив проф. д-р Колесса. Під кінець знову забрав слово проф. Горбачевський, що оголосив привіти, які наспіли з усіх-усюдів від українців і чужинців. Прочитав теж телеґраму до президента Чесько-Словацької Республики з подякою йому і чеському громадянству.

Після того оголосив постанову університетського сенату про обрання й надання почесного докторського титулу п. О. Кандибі (Олесь), п. Лепкому Богданові, п-і О. Кобилянській та п. В. Стефаникові. Співом національних гимнів: чеського, словацького та українського закінчилося це велике свято.

По святі відбувся спільний обід, підчас якого виголошено цілу низку тоастів.

Відповідь Китаю на японську ноту.

НАНКІН. ПАТ. У відповідь на японську ноту з 26. жовтня китайський уряд оголосив ноту, яка стверджує, що саме присутність японських військ у Манджурії витворює небезпеку заверухи. Китайський уряд обіцює зберігати безпеку життя та майна японських мешканців Манджурії, але за те Японія повинна виявити свою миролюбивність відворотом японського війська із занятих областей.

—o—

Японські й китайські заходи в Манджурії.

Американська преса довідується із Шанґаю, що Японія, хотячи відмовити домаганням Союзу Народів і рівночасно втриматися в Манджурії, висуває манджурську династію. Робляться спроби проголосити в Манджурії монархію й посадити на престолі кн. Кунґ. Новий уряд обняв би владу в північній Манджурії 16. листопада, значить тоді, коли японські війська, на приказ Союзу Народів, мали би забратися з Манджурії. Одночасно японська преса обвинувачує анґлійців, що помагають китайцям. Протианґлійська аґітація в Японії має на меті протиставитись евентуальним анґлійським домаганням на найближчій конференції в Женеві.

В Шанґаю відбулася 30. жовтня конференція представників китайського нанкінського і кантонського уряду. На всіх точках прийшло до порозуміння. Оголошена декларація каже, що найближчим завданням обєднаного Китаю буде рішити справу Манджурії.

На Кипрі неспокій.

Грецьке населення острова Кипру зводить криваві бої з органами анґлійської влади, якої не хоче визнавати. В часі сутички між повстанцями і військом 30. жовтня ц. р. погибло 15 осіб, а 50 було ранених. Напад на морську лїхтарню в Кап Ґреко відбив анґлійський контрторпедовець „Акаста". З Єгипту наспіли панцирні авта. По селах і містечках населення нападає на анґлійські доми, грабить їх і палить. У Фамаґуста знищили державний будинок. В Нікозії анґлійські жінки й діти ховаються в ночі до призначеного їм готелю, побоюючись нападу. Зачувати, що губернатор припинить в найближчому часі конституцію й діяльність законодатної ради.

Рухи японських військ.

ТОКІО. ПАТ. Наслідком поголоски про воєнні операції в північній Манджурії, в яких беруть участь радянські військові відділи, японські війська мали прибути з Кіріна до Чан-чун, звідки підуть до Тао-Нан або до Харбіну. На основі урядових вістей значна частина японських військ находиться на півдні від Чан-чун. З другої сторони міністерство не заперечує про переґрупування військових відділів в напрямі Тао-нан.

—o—

Греція піклується Кипром.

АТЕНИ. ПАТ. Синод грецької церкви заявив свою симпатію для православного населення Кипру та висловив одноголосне побажання, щоби Кипр визволився зпід анґлійського панування. — В Атенах відправили панахиду за душі поляглих у повстані на Кипрі. Поліція розганяла розбурхану юрбу. — В Сальоніках відбулося велике віче націоналістів, яке постановило домагатися прилучення Кипру до Греції. Ухвалу віча доручать всім закордонним консулятам.

Гітлєрівці ростуть у силу.

БЕРЛІН. 2. XI. ПАТ. В Мекленбурґ-Шверіні відбулися 1. ц. м. вибори до повітових соймиків. Величезну перемогу осягнули націоналсоціялісти. Число голосів на гітлєрівські лісти зросло з 54.000 в часі останніх виборів до райхстаґу на поверх 90.000. Пересічно зріст гітлєрівських голосів сягав від 60 до 100 прц. в поодиноких місцевостях. Деякі малі успіхи коштом соціял-демократів здобули комуністи, зате соціялісти і міщанські партії вийшли з поважними втратами.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З 4. ЛИСТОПАДА 1931.

Д-Р ВОЛЬФАНҐ БОРН. 2)

Стан плястичного мистецтва в сучасній Европі.

(Докінчення.)

Необхідности техніки вже не заперечували, а піднесли її до висоти потреби нового стилю. У цьому напрямку проклав новий шлях на порозі нашого століття у першій мірі австрієць Отто Ваґнер як архітект. Він вийшов від наслідування Ренесансу і перейшов через експерименти „молодого стилю" до доцільної архітектури згідної із домаганням сучасної доби. Він створив дім без орнаментики, що став основною формою будівель, звів його до шестистінника і таким робом увів нову симетрію в образ розхитаного та безладного міста наприкінці XIX. віку.

Не можемо тут подрібно розбирати, як ці нові ідеї поширювалися і як їх пристосували поодинокі народи.

Тут хочемо тільки натякнути на те, яку ролю відограли та грають досі малярство та пластики поруч будівельного мистецтва, яке панує без застережень. Треба зробити ріжницю між Францією й Німеччиною. У Парижі Пікассо створив кубізм коло 1909 року. Значило це ніщо більше, як перенести принципи архітектури до малярства.

Саме потребі доцільности відповідало те, що місце ріжноманітного враження, яке полишала природа, займав лад абстрактного характеру; образ не був уже переживанням дійсности, але передачею духового світа, що істнував в уяві.

У Німеччині теж можна було запримітити, що мистецтво відвертається від дійсности. А проте глибока вражливість, потреба поринати в почуванні, якась нервова романтика не дозволила духовому світу скристалізуватися в математичні формули. Метою був вислів. А це означало, що запанували афекти, що верх над дійсністю взяла воля, одним словом: підмет переміг предмет.

Експресіонізм — це тільки наслідок нового становища до світа. З огляду на духовий характер нового напрямку стало самозрозуміле те, що він поширився в однаковій мірі на пластику, як і на малярство.

А коли нині нове покоління хоче вийти поза межі ще й такого становища, то в цьому треба добачати здоровий змисл для нових потреб, які висунула нова доба. Перш за все маємо „сірреалізм" італійця Кіріко, що схвилював своїх сучасників. Сірреалізмові — наддійсному світові — відповідає в царині науки психольоґія духових глибин із дослідами країни снів, що живе в нашій підсвідомості. Знеформлені, мов марева, метушаться там переплетені візії. Те, що родиться, є загадкою: і цим стає глибоким символом усього буття.

І тут знову німці стоять подекуди на протилежнім кінці супроти романських народів. Вони створили „нову річевість", рисунковий стиль голого реалізму, свідомість механізації як основну потребу сучасного життя. Та вже виринає й нова проблема, перед якою зупиняється сучасне мистецтво: поза всією маґією і всією механікою простягається овид на нову синтезу. Безпосередність, чисте бачення, визволення від натиску програми — це ідеї, що просвічують новому поколінню, хоч неясно, але мають свою безсумнівну вартість.

Воно шукає нової людини, що стоїть понад усякими пересудами і шукає нового мистецтва, що відповідало би цьому новому ідеалові людини.

—o—

За обєднання німецьких націоналістів.

БЕРЛІН, 2. XI. ПАТ. Голова німецької людової партії Дінґельдай, промовляючи на вічу в Ґісені, заявився з натиском за запрошенням гітлерівців до участи в німецькому уряді. Канцлер повинен був уже після останніх виборів до райхстаґу звернутися з запрошенням до цієї партії. В Німеччині, говорив він, повинен, подібно як в Англії, повстати національний кабінет, в якому засідали би представники всіх партій з національною орієнтацією. Навязуючи до полеміки центрової преси з гітлерівською на тему можливости зближення між тими партіями промовець заявив, що вона мусить довести до одноцілого національного фронту, спрямованого проти соціялістів.

—o—

Франція грозить вибухом війни.

ПАРИЖ. 2. XI. ПАТ. Бувший французький прем. Пенлеве виголосив у суботу перед своїми виборцями промову, в якій обговорив світову господарську крізу. Великий натиск положив на поведення Німеччини, яка своїм становищем супроти мирових договорів унеможливлює французько-німецьке зближення, що є необхідною умовиною наладнання співпраці між европейськими народами. Найповажнішу перепону до французько-німецького зближення робить Німеччина тим, що раз-у-раз витягає ріжні територіяльні справи, які можуть довести до вибуху війни.

—o—

Франція недовіряє Німеччині.

ПАРИЖ. 2. XI. ПАТ. Німецький амбасадор у Парижі фон Геш вернув учора з Берліна, куди їздив, щоби порозумітися з німецьким урядом щодо переговорів, які мають розпочатися незабаром між Францією і Німеччиною в справі воєнних відшкодувань і продовження короткочинцевих кредитів. Обговорюючи цю справу, „Ер Нувель“ пише: Коли Німеччина, бажаючи видобутися з важкого положення, звертається до Франції за допомогою, то повинна знати, чого ми від неї домагаємося. Домагаємося тільки одного, а саме: вдержання миру, без якого відбудова господарського добробуту неможлива. Неможлива консолідація миру, якщо Німеччина буде давати послух промовам Мусолінія та Ґрандія, які манять німецьких націоналістів перспективою ревізії договорів, що становлять під цю пору необхідну умовину загальної безпеки. Німеччина не викликує до себе довіря, потураючи Гітлерові та його сторонникам. Не можемо теж бути спокійними за мир, коли бачимо, як Німеччина конспірує з більшовиками, дурячи себе, надією, що доведе до ревізії границь Польщі. Також таємні дипльоматичні комбінації можуть викликати неспокій.

—o—

Свята „Рідної Школи“.

ЛЕМКІВЩИНА.

Рідно-шкільна ідея захоплює чимраз ширші полоси нашої землі. Не лишилася позаду й Лемківщина. Початок до рідно-шкільних ювилейних свят на Лемківщині дала громада **Дудинці**, сяніцького повіту. Ця громада влаштувала свято ще дня 30. серпня ц. р., на яке склалася святочна промова голови Повіт. Кружка „Р. Ш.“ в Сяноці д-ра Ст. Ваньчицького та відповідна театральна вистава. З такою самою програмою відбулося дня 6. вересня ц. р. рідно-шкільне свято у **Волиці**, сяніцького повіту. Крім того в селі **Морохові** відбувся ще 25. VII. фестин „Р. Ш.“ зі співами і танцями. Дня 21. вересня ц. р. вшанував сяніцький Кружок „Р. Ш.“ ювилей „Р. Ш.“ концертом, що відбувся в Народньому Домі в Сяноці з такою програмою: промова д-ра Ст. Ванчицького, співи селянського хору з Морохова, декламації, скрипкове сольо і вправи дітей. На цьому рідно-шкільному святі були відпоручники не тільки ближчих і деяких дальших громад Сяніччини, але також із сусіднього ліського повіту. На жаль, рішуче за мало було людей місцевих, передовсім інтеліґентів.— Надіємося, що сяніцький Кружок „Р. Ш.“ подбає про влаштування ювилейних рідно-шкільних свят по всіх районах свого повіту і Лемківщини взагалі й таким чином діяльно поширить ідею „Р. Ш.“ в наших західних окраїнах. Необхідно при цій нагоді звертати увагу й на орґанізаційний бік і в кождій громаді засновувати діяльні кружки „Р. Ш.“, щоби всюди стала рідно-шкільна твердиня, щоби всіх лемків згуртувати під прапор „Рідної Школи“.

За підстави нашої суспільної аґрономії.

2. Забезпечення нашої суспільної аґрономії фахівцями-аґрономами.

Наша суспільна аґрономія має надзвичайно трудні умовини праці, бо вона не може використувати ні державного ні самоуправного апарату для своїх цілей. Її рямці — це добровільні хліборобські орґанізації, себто Т-во „Сільський Господар“ і наша кооперація. Не є виключеним, що з часом прибудуть ще якісь орґанізації, які переймуть частину праці суспільної аґрономії.

Ці дві наші орґанізації поділили між себе працю в ділянці суспільної агрономії так, що всю пропаґандивну, освітню, продукційну працю веде „Сільський Господар“, а збут переводить практично кооперація. Зразу було так, що кооперація вела також і деякі з тих перших ділянок, удержуючи агрономів при своїх Повітових Союзах Кооператив. Однак практика кількох літ виказала, що суспільно-агрономічна робота в ділянці освідомлення, пропаганди і продукції може йти правильно лише тоді, коли вона зосереджена в окремому фаховому центрі, який ведений відповідними фахівцями зможе її спрямовувати на правильний шлях. Таким **центром суспільної аґрономії** став для західних земель **„Сільський Господар“** і тому кооперація віддала під його керму дотеперішніх своїх повітових аґрономів, як **одиноко компетентної установи для нормування усіх праць нашої суспільної аґрономії.**

Важкою справою для нашої суспільної агрономії є удержання фахівців-агрономів. Найлекший спосіб удержання агрономів був такий, щоби вони були урядовцями Повітових Союзів Кооператив. Однак ми згадали вже, що при захитанні деяких Союзів звільнювано відразу як першого агронома, хоч через таку поведінку підкопувано основи суспільної агрономії, на якій спирається вся діяльність кооперації. Крім того агрономи, як урядовці кооперації, не мали тої **одноцілої керми,** як колиб вони були тільки урядовцями „Сільського Господаря“ та й часто траплялося, що у своїй праці мусіли виконувати іншу роботу ніж виключно ту, яка потрібна для суспільної агрономії. Тому треба було найти вихід та зробити агрономів урядовцями „Сільського Господаря“ при одночасному забезпеченні їх оплати.

За ініціятивою Т-ва „Сільський Господар“ відбулася низка розмов між нашими центральними установами, що закінчилися остаточно конференцією дня 1. грудня 1930 р., на якій стверджено, що: 1) проект агрономічної праці, який випрацював „Сільський Господар“, а який у подробицях представляв потреби нашої суспільної агрономії, мусить бути переведений в життя; 2) що агрономів треба передати під виключну керму „Сільського Господаря“; 3) що удержання агрономів буде спиратися на інших ніж досі підставах.

Підставою для **удержання агрономів** по повітах найдено в тому, що **агронома і кошти ведення філії „Сільського Господаря“ оплачують всі повітові кооперативні установи та всі низові кооперативи даного району,** розкладаючи між себе відповідні квоти, які вплачують прямо до каси відносної філії „Сільського Господаря“. Тому, що як ми вже згадали, кооперативні установи є особливо зацікавлені у деяких ділянках праці суспільної агрономії, в кожному повіті **твориться при філії „Сільського Господаря“ окрема організаційна секція,** до якої входять представники всіх повітових кооперативних та просвітно-культурних установ; ця секція має за завдання вислухувати звідомлень агронома про його працю, ставити свої побажання до його пляну праці та до її виконання. Таким чином **зосереджено всю працю агронома під одною кермою** „Сільського Господаря“ при вгляді в цю працю тих установ, які або самі безпосередньо дають гроші або стягають їх зі своєї кооперативної підбудови. Так наша суспільна агрономія дійшла до того, що має вже основу та забезпечення для праці агрономів по повітах.

Розвязка питання удержання агрономів, яку отсе подаємо, показалася в практичному житті доцільною. В деяких повітах, в яких досі не було агрономів або були як урядовці кооперації, заанґажовано агрономів до філії „Сільського Господаря“ і їх оплачується так як вище описано.

Та всеж таки ця справа в ряді повітів йде ще дуже пиняво і тяжко, хоч видавалось би, що, маючи згоду централь на такий плян, повіти зрозуміють потреби розвинення суспільно-агрономічної праці та постараються негайно про те, щоби приняти бодай одного агронома на повіт і таким чином дати основу найважнішій праці, яка отсе перед нами.

Справа суспільної агрономії — це не тільки справа Т-ва „Сільський Господар“ чи нашої кооперації. Це **справа всього нашого хліборобського населення,** про яке нераз доводиться нам чути, що воно найважніше в нашому народі, що його аж 87 проц., а деколи в приступі щирости чується від публичних бесідників, що всі ми з одного пня тай тому всім нам мусить бути дороге село.

На жаль, поза палкими промовами та щирим в ряди-годи признанням себе до походження зі села, у нас **надто мало звертають наші громадські діячі уваги на справу суспільної агрономії,** справу найближчу для нашого села. Бо багато краще було би замість на нарадах, сходинах, зборах та вічах виголошувати загальні фрази про силу, тугість та витревалість селянства, казати про те, що ми без нього нічого, та про те, що воно для нас таке миле, — **звернути увагу на реальну допомогу нашому селянству через суспільно-агрономічну працю,** що зовсім не так важко перевести в життя.

Коли переглядаємо звідомлення з ріжних нарад по повітах, то бачимо, що багато громадян, займається у нас у своїх промовах та рефератах загально-національними справами, як просвітніми, рідношкільними, протиалькогольними і т. д. Надзвичайно рідко читаємо про те, щоби поза агрономом порушував хтонебудь такі близькі хліборобському серцю справи, як справи суспільної агрономії. Не треба розуміти

Ще одна автономна область в Еспанії.

Після автономічних статутів Катальонії, Баскії третим з черги обявом автономічних змагань — є начерк автономії Ґаліції, який прийде на чергу нарад палати громад, а опісля до затвердження кортезів.

Вагаються з роззброєнням.

Польський делеґат при Союзі Народів, міністр д-р Сокаль передав ґенеральному секретареві Союзу ноту з повідомленням, що польський уряд приймає основи збройного порозуміння, щоб улекшити завдання майбутньої роззбройної конференції. Остаточне рішення польський уряд резервує собі до часу, коли розслідить відповіди інших держав, особливо тих, що межують з Польщею.

Румунський міністр закордонних справ Ґіка заявив представникам преси, що Румунія висловиться в слушний час щодо припинення зброєнь. Річ природна, говорив міністр, що кожна держава може зменшити свої зброєння лише остільки, оскільки позволять на те рішення сусідів у цій справі та карні санкції, передбачені за нарушення зобовязань. Не можна приняти пропозиції, що пізніше хочби посередньо показалася небезпечною для інтересів Румунії.

Англійська преса повідомляє що Анґлія теж схильна припинити зброєння на один рік

цього так, щоб нефахівець брався за викладання господарських справ, **але треба звернути увагу на те, що не завадилоб час-до-часу сказати кілька слів про отсе значіння піднесення хліборобства, про шляхи суспільної агрономії,** або хочби про те, **що треба необхідно всюди агронома,** що він таксамо для селянина потрібний як лікар, чи адвокат, що **його приняття залежить віл трохи доброї волі повітових та сільських передових одиниць.** Колиб на наших нарадах частіше порушувано цю справу, от хочби нашими селянськими послами, чи навіть нашими кооператорами, яких обовязком є цю справу порушувати, то певно, що тоді булоб у нашому народі більше **зрозуміння суспільної агрономії,** булоб по повітах більше агрономів, наш селянин міг би реально боротися з отсею крізою, про яку пускається часто стільки страхітливих вісток, а не вказують, як практично собі з нею порадити.

Тому наші передові люди по повітах повинні зрозуміти, що **справа суспільної агрономії взагалі, а справа удержання повітових агрономів, як її передумови зокрема, є завданням не спеціяльно якогось одного товариства чи одної групи людей, а є справою основною загально-національною, без якої не можна думати навіть про відродження нашого села** теж в інших напрямках. Бо коли село упорядкує зразу свої господарські справи, коли воно зробить бодай перші кроки вже в раціональній господарці і суспільній агрономії, то тоді не буде тяжко зорганізувати його і під іншим оглядом та не тяжко буде теж подбати про те, щоби тоді село могло дати зайвий гріш на удержання наших інших установ, з яких сьогодні багато кульгає, завдячуючи це трагічній господарській ситуації села.

Інж. Евген Храпливий.

——o——

Здоровий відрух.

Нові костели і парохії в Чортківщині. — Костел для двох родин! — Відрух наших селян в Черкащині й Майдані. — Добрий приклад до наслідування.

(Допис з Чортківщини.)

Акція будови костелів у чортківському повіті, ведена інтенсивно ще перед великою війною, продовжується з іще більшою інтенсивністю аж до наших днів. До 3—4 старих костелів, що були у нас вже давніше, прибуло ще до часу війни кілька нових (в самому Чорткові величавий костел Домініканів, у Слобідці Джуринській, де утворено й лат. парохію, в Павшівці, Білобожниці, Білім, Майдані, Дзвинячі і т. д.) А по війні збудовано знову кілька нових костелів: у Полівцях, де утворено лат. парохію, Білому Потоці, Ридодубах і ін. селах. Теперже будують нові костели м. і. в Джурині і в Черкащині та парохіяльний дім в Білобожниці, де творять теж нову лат. парохію.

Цікава особливо будова костела в невеличкому селі **Черкащині,** яке має до сто хат, в тому двох кольоністів, що поселилися там уже по війні. Будову „косцюлка" в тому селі веде для тих кольоністів молодий місцевий учитель, що занедбує через те школу, бо постійно збирає на костел і в селі, і поза ним, зокрема в самому Чорткові. А вже укр. мову в школі занедбав він цілковито, так, що населення сильно нарікає на нього і жалує за його попередником, що, хоч поляк, мав усе таки більше зрозуміння для науки української мови і виконував свої учительські обовязки совісно та вчив діти дбайливо.

Тому, що Черкащина лежить у найближчому сусідстві села Ягольниці Старої, де є парохіяльна церква для обох громад, мешканці Черкащини обходилися досі без церкви у себе. Колиж у селі почали будувати костел для двох родин, люди заметушились, придбали дещо гроша і закупили для себе деревляну церкву в Тудорові, де саме викінчують нову, муровану. В найближчому часі деревляну церкву перенесуть до Черкащини, яка таким чином за невеличкі гроші прийде в посідання власної церкви, тепер потрібної більше як коли.

Трохи інакше було воно в селі **Майдані,** де теж самі поляки підогнали наших людей до того, що вони подбали про власну церкву. А саме є там костел, збудований колись як спільна святиня для греко- і римо-католиків. З часом переняли святиню на власність римо-католики, яких число зросло в селі завдяки польській захоронці і школі дуже помітно. Одначе греко-кат. населення не зрікалося ніколи добре набутих прав до того костела і час до часу (особливо при нагоді похоронів) відбувалися в ньому наші богослуження. Але зайшло раз таке, що помер поважний господар греко-католик, а лат. священик не пустив його тіла до церкви. Цей поступок обурив до живого навіть багатьох латинників, а наші люди (тоді в числі всього 16 родин!) присягнули собі, що з останнього стягнуться на свою власну церкву. На їх щастя в тому саме часі викінчували будову мурованої церкви в недалеких Скородинцях, які радо відступили свою стару деревляну церкву для Майдану. Таким робом Майдан прийшов несподівано для себе самого до власної церкви, а який це мало наслідок для села, видно найкраще з того, що чимало таких людей, які вже до нас не признавалися, вернули знову до своєї церкви і свого народу, так, що греко-кат. родин є нині в Майдані вже понад 50.

Варто бачити, як наші люди в Майдані тішаться тепер своєю церквою, як дбайливо ходять біля неї, як її вивінували і прибрали в середині! Радість розпирає їм груди, коли оповідають про те, чого вони завдяки церкві довершили в селі за такий короткий час... Ще тільки якби своя захоронка і школа, то — здається — булиб зовсім щасливі, бо забезпечилиб і себе і свої діти вповні перед винародовленням.

Здоровий відрух наших селян у згаданих селах заслуговує безперечно на признання і щиру підтримку. При цій нагоді варто би порадити тим місцевостям, де наші люди не в силі здобутися на будову мурованої церкви, щоби постаралися перенести до себе церкву деревляну з такого села в ближчому чи дальшому сусідстві, де є церква нова, а стара стоїть пусто і марнується. Таких церков є у нас подостатком майже в кожному повіті і дотичні місцевости, маючи обовязок такі церкви консервувати, відступлять їх дуже радо або зовсім безплатно або за дуже дешеву ціну тим, що до них у цій справі звернуться. Йдім слідом селян з Черкащини й Майдану і подбаймо про церкви там, де їх потрібно і де вони мають виконати свою велику місію!

——o——

Кандидатура Борага на президента.

НЮ ЙОРК. 2. XI. ПАТ. Сенатор Бораг дістав від групи поступових республиканів пропозицію висунути його кандидатуру на президента при найближчих виборах замісць Гувера. Однак Бораг мав заявити своїм прихильникам, що йому видається неможливим поконати Гувера.

Хто керманичем англійської опозиції.

Льондон, ПАТ. Лейбур Парті повідомляє, що лідером опозиції буде б. міністр прилюдних робіт (в уряді Лейбур Парті) Лендбері.

——o——

ОСТАННІ ВІСТИ

АРЕШТУВАННЯ УКРАЇНЦІВ.

Львів, 2. XI. На припоручення прокуратури арештувала сьогодні поліція кілька осіб із націоналістичних кругів, а саме: редактора перемиського „Українського Голосу" З. Пеленського, що досі відповідав у процесі Кравціва і тов. з вільної стопи і співробітника львівського „Часу" Бойдуника. У Перемишлі придержали Е. Зибликевича, співредактора „Українського Голосу", у Кракові Ст. Ленкавського, у брідському повіті Юліяна Вассіяна, б. редактора „Українського Голосу". В Золочеві арештувала військова жандармерія Ол. Бабія, що відбував військові вправи. — Всіх арештували під замітом державної зради. Мали вони зорганізувати перший конгрес українських націоналістів у Відні, на котрому повстала організація українських націоналістів відома як ОУН. Провід організації мав обняти полк. Коновалець.

Біля Волоської церкви у Львові арештували гімназиста Вол. Тусевича (зам. на Левандівці). Йому закидають, що роздавав летючки УВО

СОЮЗ ПОЛЬЩІ З ІТАЛІЄЮ?

Париська „Ля Польонь" стверджує, що в польській соймовій більшости є посли, які явно пропагують монархістичну ідею, а також союз Польщі з Італією замісць із Францією.

НЕ БУДЕ ЕКСЦЕСІВ В УНІВЕРСИТЕТАХ.

У звязку з протижидівськими ексцесами в краківському та варшавському університеті зголосилася делегація союзу жидівських академічних товариств. Начальник Стипінський сказав, що порозумівся з ректоратами всіх університетів, щоби не допустили до ексцесів. Уряд рішучо не допустить до нарушування спокою.

ЛЯВАЛЬ У ФРАНЦІЇ.

Гавр. 2. XI. ПАТ. Сьогодня рано приїхав до пристані корабель „Іль де Франс". В 9.30 год. приняв прем. Ляваль на покладі корабля міністрів і представників влади. Представникам преси відмовив він якихнебудь пояснень. Відповідаючи на питання міської влади Гавру сказав Ляваль, що сповнив діло, яке матиме добрі наслідки для Франції та скріпить мир. Численно зібрана юрба витала премієра, який в 10.45 год. виїхав до Парижа.

Париж, 2. XI. ПАТ. Премієр Ляваль приїхав в 14. год. На зал. стації і біля міністерства внутр. справ витала його втішена юрба. Премієр сказав, що сподіється, що його поїздка не остане без наслідків.

НАРАДИ В ЖЕНЕВІ.

Женева, 2. XI. ПАТ. Сьогодні почалася нарада в справі договору економічної неаґресії. Розходиться про більшовицьке внесення Літвінова. Проект відішлють до осібної комісії для перевірки.

Більшовицький представник Сокольников, льондонський амбасадор СССР, заявив, що договір повинен забезпечити Радянщині економічну неаґресію.

БІЛЬШОВИЦЬКИЙ ПРОЄКТ ДОГОВОРУ ПРО НЕАҐРЕСІЮ В ЖЕНЕВІ.

Женева, 2. XI. ПАТ. Европейський комітет при співучасти всіх запрошених держав крім Канади, Австралії і Зед. Держав розважає над більшовицьким проектом договору про неаґресію.

ЯПОНІЯ НЕ ХОЧЕ ПЕРЕГОВОРЮВАТИ.

Токіо, 2. XI. ПАТ. Японський уряд заявив, що є неможливою річчю погодитися на переговори з Китаєм. Заки Китай не прийме під увагу 5 основних вимог Японії — вона не може завертати своїх військ.

Нанкін, 2. XI. ПАТ. Керманич комісії закордонних справ народнього уряду заявив, що непорозуміння між Китаєм і Японією може бути полагоджене на таких основах: 1. Суверенність територіяльна та адміністраційна Китаю. 2. „Отворені двері", щоби могли народи світу зберігати свої інтереси в Манджурії. 3. Всі вимоги в міжнародніх договорах треба додержати.

ПРИСУД НА ГІТЛЄРІВЦІВ.

Данціґ, 2. XI. ПАТ. На розправі проти 60 гітлерівців і шуцбундівців за участь в вуличних заворушеннях 21. червня ц. р. запав такий присуд: 2 шуцбундівці одержали по 9 місяців тюрми, 5 гітлерівців — грошеву кару по 100 гульденів, решту обвинувачених звільнили від вини та кари.

НОВИЙ ФРАНЦУСЬКИЙ УРЯД?

Париж, 2. XI. ПАТ. Кружляють в парляменті чутки, що прем. Ляваль хоче перебудувати уряд, усуваючи групу республиканців Маріна, а запроваджуючи радикалів.

В Елизейській палаті відбулася в 1. год. рада през. Дюмера і прем. Ляваля.

ФУНТ ПАДЕ ДАЛЬШЕ.

Льондон, 2. XI. ПАТ. На льондонській біржі записано доляр 3.75, франки 95.50.

Льондон, 2. XI. ПАТ. Сьогодні приняв Болдуіна король. Їхня розмова торкалася загального положення.

——o——

Біржа.

Збіжа.

Пшениця двірська 21.25—21:75, пшениця збірна 20.25—20.75, жито однорічне 22.25—22..50 жито збірне 21.50—21.75, ячмінь двірський 19—20, ячмінь на мливо 17.50—18, овес 22—22.50, овес замоклий 20.75—21.25, кукурудза рум. 20—25, бараболі пром. 4—4.25, фасоля біла 18.50—20.50, фасоля краса 26—27, горох Вікт. 26—28, горох полевий 23—24, бобик 20—21, вика чорна 18—19.50, вика сіра 19.50—20, сіно солодке прасоване 4.50—5, гречка 16.50—17, льон 33—35, лубін синій 30—32, ріпак оз. 29—30, крупи греч. 50-проц. 34—35, просо 16.50—17, макухи льняні 25—26, конюшина червона 150—160, мак синій 65—75.

Гроші.

Американський доляр 8·84·50—8·85·50, канадійський доляр 8·70·00—8·71·00, чеська корона 0·26·20—0·26·40, австрійський шілінг 1·15·00 - 1·18·00, румун. лей 0·05·00—0·05·25, французький франк 0·34·50—0·34·80, швайцарський франк 1·73·00—1·74·00, фунт штерлінгів 34·00·00—34·20·00, радянський червінець 0·00—0·00, німецька марка 2·11·60—2·11·70.

Срібло: Австрійська корона 0·38·00—0·39·00, 5 австрійських корон 2·00·00—2·20·00, австрійський фльорен 1·00·00 - 1·10·00, російський рубель 1·54·00—1·65·00, копійки за рубель 0·78·00—0·83·00.

Золото: 20 корон 43·00·00—45·00·00, 20 франків 38·00·00—39·00·00, 20 німецьких марок 00·00·00—00·00·00, 10 російських рублів 56·00·00—57·50·00

Продовження радянсько-турецького договору.

МОСКВА. 2. XI. ПАТ. Подорож Літвінова до Туреччини скінчилася підписанням протоколу, що продовжує на дальших 5 років договір між Туреччиною і Радянщиною.

Нема більшовицько-японського порозуміння.

МОСКВА. 2. XI. ПАТ. Радянська преса повідомляє, що китайське міністерство закордонних справ заперечило теж японським поголоскам про радянсько-китайську співпрацю. На основі тих запевнень між радянським і китайським урядом нема досі ніякого військового порозуміння.

Берестейський процес.

(Семий день розправи.)

ВАРШАВА, 2. XI. Сьогодні почалася розправа від переслухання свідка *Ф. Ціска*. Він оповідає про віче Пяста в Жулині львівського повіту. Промовляв на ньому Вітос і сказав, що уряд злий, а уряди — злодійські. Накликав теж до єднання під прапором Пяста.

Свід. *Ян Чаплінський*, ком. поліції, був на вічу посла Вітоса, але змісту промови вже не тямить.

Свід. *Ян Тройнацький*, поліцай з Ропчиць пригадує собі, що Вітос говорив: „За селянські гроші, зробили вибори. Хто віздже на гармат, то виносить у домовині“. (Це мало відноситися до теперішнього уряду).

Свідок *Ф. Дубель*, селянин з Рихлиць, не пригадує собі нічого та просить, щоби йому прочитали попередні зізнання. Суд відмовляє; свідок пригадує собі з промови Вітоса, що „мін. Чеховин видав якісь гроші“.

Свідок *Осип Михальський*, передовик-поліцай з Седлишевиць, пригадує собі з пром. Вітоса в 1929 р., що „уряд позичив 70-мілїонів, але всієї суми не одержав, бо мусів дати хабаря. Трохи уряд ужив на державні видатки, а решту покрали“.

На питання адв. Шурлея признає свідок, що сьогодні перечитував свої попередні зізнання.

Адв. Шурлей питає про останні слова з промови, хто на думку свідка вкрав ті гроші. Свідок розуміє ті слова, що це мав би зробити уряд. Адвокат Шурлей каже: „То може трапитися“. Прокуратор ставить домагання, щоби слова оборонця вписати до протоколу.

Свідок *Степан Валаш*, старший поліцай, пригадує слова Вітоса з вічевої промови: „Коли збереться нас 15 тисяч людей і завтра станемо перед старостою, він зрозуміє нашу силу і буде з нами рахуватися.

ДОВЖЕННА ЧЕРГА СВІДКІВ.

Судовою салею проходить за чергою дальших 10 свідків, переважно службовиків поліції та селян, які до справи не вносять нічого нового.

НОВИНКИ

— **Українська робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46.** 254—?

— **Місяць Листопад — місяць книжки „Червоної Калини“.** Всі видання „Червоної Калини“ в місяці листопаді можна дістати з 30% знижкою (крім календаря і видань з р. 1931). 763 ?

— **Недуга митрополита Андрея.** З найпевніших джерел довідуємося, що Впреосв. митрополит Андрей Шептицький захворів на грипу. Тому-то аж до відкликання нікого приймати не може.

— **Іванна Шмериковська-Приймова,** артистка-співачка (мецосопран), уладжує концерт в салі Муз. Т-ва ім. М. Лисенка в середу 4. листопада ч. р. В програму концерту входять твори композиторів італійських, французьких, німецьких з доби клясицизму, романтизму, неоромантизму і модернізму, а саме: Бононч.нія, Гендля, Марчелля, Шуберта, Шумана, Вольфа, а також українських композиторів: Я. Степового, П. Козицького, А. Рудницького і Н. Нижанковського. — Фортепяновий супровід обняв д-р Н. Нижанковський.

— **Львівський Український Театр „Цвіркун“** виставляє нову, третю з черги ревію в салі Ремісничої Палати при Стрілецькій площі вже в цю пятницю, 6. листопада. Ревія ця під заголовком **„Не банкротуєм“** пера Анатоля Курдидика складатиметься з 14 точок, які певно подобатимуться не менше, як усі точки на обох попередніх ревіях „Цвіркуна“. Проби до нової ревії під мистецьким проводом реж. Кулиговського добігають кінця, сцена вже готова, артистичні декорації на викінченні. Також балет відбуває інтенсивно проби до зовсім нових танців під проводом відомого балетмайстра Статкевича. Та сама ревія буде повторена і в суботу 7. листопада. Початок обох вистав в 8. год. вечором.

— **Концерт хору міського театру** з участю нашого оперового співака д-ра Тисяка як соліста відбудеться в суботу 7. ц. м. в салі б. театру „Новин“. Концерт той викликав велике зацікавлення в цілому Львові не тільки богатою і цікавою програмою хору, але й виступом тенора-соліста д-ра Тисяка.

— **Несамовитий напад.** В нашій Редакції зявився сьогодні гром. Стечкевич, який прохає подати до прилюдного відома такий факт: В суботу 31. м. м. коло 6. год. вечором ішов його син Михайло Стечкевич, уч. торговельної школи, в товаристві свого брата вул. Легіонів. Оба йшли спокійно, аж нараз на розі вул. Коперника якийсь офіцир ударив несподівано із заду Михайла Стечкевича в лице. Перелякані хлопці не знали, що їм робити, з чого той офіцир скористав і пропав у товпі. Офіцир той мав віднаки 40. п. п., що потвердили і свідки тої дивної події, м. ін. студ. Б. Скрентович. Батько пошкодованого хлопця не знає причини того несамовитого нападу, догадується тільки, що того офіцира вивела аж так з рівноваги шапка-мазепинка, яку мав на голові його син Михайло (шапка та приписана в цілій торг. школі). Побачимо, чи місцева команда при вул. Валовій, де п. Стечкевич вніс жалобу і подав опис того старшини, найде і покарає винновника.

— **Підприємчиві гості.** Від якогось часу кружляють якісь дешеві „малярі“ і видурюють від бідних слуг гроші на портрети. Ті найбідніші ловляться на ті замовлення, умовляються по 10 зол. за образ, а коли „артист“ принесе „портрет“ жадає 16 зол. Звертаємо увагу службодавцям, щоби остерегли своїх наймичок перед тими „артистами“ і щоби вони свої гірко запрацьовані гроші не викидали легкодушно якимсь мантіям; мантії представляються як студенти університету.

— **Загадочна смерть львівського лікаря.** Фелікса Прайса, 31-літнього лікаря, найшли, у його кімнатці Загальної Лічниці, вчора отроєного газом. Покищо невідомо — чи це самовбивство, чи припадок. Д-р Прайс вернувся до дому „під чаркою“.

— **Злодій перед судом.** Перед львівським судом відповідає за крадіж Ст. Філіповський. Обвинувачений підійшов до судді (після неприхильних зізнань свідків) та показав йому посвідку, що він є керманичем „Стшельца“ та мужем довіря ББ. у Блищиводах. На питання судді в тій справі відповів оборонець: „Я забороняв йому це робити, але він не послухав мене. Ми, оборонці, призвичаєні до цього, бо всі злодії показують нам такі виказки“. — Філіповського присудили чотири місяці тюрми з відложенням.

— **З львівської хроніки.** Під замітом вломудо „Малопольски“, про який ми вчора писали, арештувала поліція 10 „касовиків“. — Пробувала отруїтися 17-літня Ольга Бабій зі Збоїск бо її зредукували. — Скочила з II. поверху Р. Верещинська (Шайнохи 3) і згинула на місці. Причина — колотнеча з судженим. — Макса Вайса з вул. Пекарської арештували під замітом спілки у зловживаннях Кольніка і тов. — В каварні „Еліта“ зайнялася підлога, вогонь загасила пожежна сторожа.

— **З краєвої хроніки.** Станислав Клюска, в Бориславі, вбив свою наречену Іванну Гребенюк і ранив важко її 11-літню сестру Анну. Опісля вернувся до свого мешкання, застрілив свою хазяйку, а останнім вистрілом скінчив самогубством. Причина цієї страшної, смертоносної стріляннини невідома. — На залізничій стації Красне вантажний поїзд віхав на другий. Кілька вагонів перевернулося. Людських жертв не було.

— **Війт стріляє.** У селі Гряді, львівського повіту, місцевий війт Иосиф Здрезка (римо-католик) вистрілом із револьвера застрілив Михайла Черника. Війт мав із ним якісь порахунки та погрожував матері Черника, що вбе її сина. Нагода найшлася, як ішов весільний похід б. судженої Черника. Черник почав робити викиди своїй б. судженій. У тій хвилині впав вистріл і шлях біля села полила кров молодої людини.

— **Листоноші крадуть.** Лодзький листоноша Щербінський признався до крадежі 600 зол. Ці гроші вислала зі Львова родина емеритові у Лодзі.

— **Нова планета.** З Ямайки повідомляють, що проф. Пікерінг, керовник астрономічної обсерваціі в Мондвіль, відкрив десяту планету, яка щодо величини займає третє місце після Юпітера і Сатурна.

— **Американець про Радянщину.** До Дітройту (область Мішіген Злуч. Держави) приїхав утікач із Радянщини американець Карло Андерсен. 1925 р. приїхав він до Москви з дружиною і двома дітьми. Підчас ревізії найшли в нього чекісти дві біблії та іншу релігійну літературу. Цього було досить, щоби його з семею заслати на Сибір. Чекісти поводяться з арештованими дуже погано — оповідає американець, що сам пройшов крізь страхіття та жорстокости „чека“. Женщин і мужчин роздягають до нага; бють прикладами рушниць і нагайками; вибивають золоті зуби; дівчат і жінок насилують. Таких страшних умовин життя не видержала сімя Андерсена, дружина та діти померли: не відбули десятилітнього заслання... Через Монголію вдалося Андерсонові втекти до Японії, а опісля повернути до своєї батьківщини. — Коли за саму релігію карають у червоному раю так важко, то яка кара зустріне наших земляків, що хочуть збутися московської окупації? — Безсумніву доля їх далеко гірша...

— **По широкому світі.** Після свого приїзду заявив Лаваль представникам преси, що вислід англійських виборів спряє англійсько-французькому порозумінню.— На зборах Шуцбунду в Австрії промовляв посол Дейтш. Він висловився, що йдуть нові приготування до державного перевороту. Становище соціялістів до уряду залежатиме від того, чи покарають винуватців пучу. — Естонський уряд погоджується припинити зброєння на один рік.

— **У кількох словах.** У копальні в Бовгіль (Англія) згинуло під звалищами 10 робітників. — Фабриканти обуви в Німеччині хочуть знизити заробітну платню робітників. — Поліція наложила кару 316.000 шілінгів за недодержання обовязуючих приписів на віденський банк Роснера. — Телефоністи Австрії не погоджуються на заповіджене зменшення плати і погрожують страйком. — У Ліоні вибухнули сутички фашистів і нефашистів. Одного фашиста ранили. — Власники фабрики машин у Бельгії хочуть знизити робітникам платню на 10 проц. — Помер секретар англійської федерації гірників Кук. — У Каксака (Мексик) завалилось кілька домів; людських жертв не було. — Під замітом шпигунства арештувала французька поліція б. старшину барона фон Берга. Він часто перебував біля кордону; біля нього найшли пляни і знимки.

— **Справлення помилок.** У статті д-ра Ст. Барана „Як творився перший галицький уряд?“ („Діло“, ч. 246) подано в ІІІ-ому уступі, що дня 3. листопада 1918 р. автор статті у товаристві д-ра Мих. Новаківського та інж. Тараса Шухевича перебрав у військовій команді формально військову владу в руки Української Нац. Ради. В інтересі історичної правди слід зазначити, що тим третім був не інж. Тарас Шухевич, тільки інж. **Володимир** Шухевич. — Під статтею **„Довкола ідеї ревізіонізму“** („Діло“, ч. 247) перекручено імя її автора: зам. „С. Север“ має бути: **Вол. Север.** — У фейлетоні д-ра Вольфганга Борна **„Стан пластичного мистецтва в сучасній Европі“** („Діло“, ч. 247) перші чотири рядки походять від редакції, а не від автора, і мали бути зложені дрібним друком.

— **Замість вінця на могилу пок. К. Бандрівського зложила Вп. Пані Ася Левицька** 10 зол. на Т-во „Просвіту“ (Фонд ім. Мих. Галущинського).

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 3. XI. п. р. за масло експортове та десерове оріна 3·10 зол., за ... сметани 1·90 зол., кошту ... водока 28—29 сот. ... вень 6·20—6·40 зол.

З театру.

ВЕЛИКИЙ МІСЬКИЙ ТЕАТР: *„ТІНЬ“*, песа на 3 дії *Д. Нікодемія.*

Цікава проблема, нешабльонова. Спаралізована від літ молода жінка має мужа, якого кохає до нестями і почуває себе з ним щаслива, — щаслива його мистецькими успіхами та його ніжністю. Але її затяжна недуга пхає його в обійми іншої жінки. Повстає конфлікт між любовю, що має наскрізь духовий і другою, що має головно змисловий підклад. Приходить момент, коли недужа жінка стає до боротьби за свою любов проти своєї суперниці. Конфлікт, що виринає між цією „трійкою“ доходить до напруги повної патетичного трагізму.

Ця песа має атмосферу виїмкової ніжности, що хвилинами зворушує глибоко людськими тонами. Її розвязка нешабльонова. Головна роля в особі п. Я. Верніч найшла прегарну інтерпретаторку, до якої важко було найти рівні сили на інші ролі.

ТЕАТР РІЖНОРОДНОСТЕЙ: *„РАДІСНЕ ЗНАВНЯ“*, комедія на 3 дії *Фракареллія.*

Легка сонячна комедія, що протягом півтора дії жахає авдиторію несамовитими примхами. Всі ми любимо молодих міліонерів, марнотратників і божевільних, що виступають у комедії, бо знаємо, що в такій атмосфері револьвери ні погрози не мають сили робити трупів. Найбільшою прикметою цієї комедії є технічний хист автора, що вміє для авдиторії зберігти той самий секрет завязки песи, що й для дієвих осіб.

Головну ролю відограв п. Неваровіч з таким природним темпераментом, що до останньої хвилини ждемо на розвязку, засоромлені, що так щиро сміємося з нещастя героя. *м. р.*

Дописи.

СТРИЙ. *(Самоуправа в нашому місті.)* По смнацяти роках комісарщини добилися стрияни нарешті виборчої міської ради. Не дивниця, що зараз по оголошенню виборів кинулися всі до монтування всяких виборчих комітетів. Таких комітетів створено безліч. Кожний був певний побіди, кожний обчислював „своїх“ виборців. Ці обчислення прохолодили потрохи всі комітети. З рахунків вийшло, що ніодин з цих „самостійних“ комітетів не в силі ввести до міської ради хоч би одного свого кандидата. Щож робити? Треба було лучитися в „бльоки“. При цій нагоді показалося знова, що на засаді посвоячення принципів політичних чи суспільних нема також надії на перемогу. Тому з виїмкою наших і польських соціялістів та польських ендеків — усі інші угрупування українські, польські і жидівські залишили свої політичні плятформи й оснували спільний виборчий бльок на засадах не політичних, а тільки льокально-господарчих. Бльок погодився між собою так, що українці застерегли собі 11 мандатів і 2 асесорів. З цих асесорів один мав бути першим, а другий мав бути вибраний тоді, колиб скількість членів маґістрату мала бути підвищена до сімох. Ціле українське громадянство признало слушність цієї умови, яка дотеперішнє упосліджения українців усунула. Голова Українського Комітету п. інсп. Соколовський Щасний доложив усіх заходів, щоби зорґанізувати наших виборців. Тому вислід виборів випав уповні по думці Комітету. Треба признати, що також поляки й жиди, з дуже малими відхиленнями додержали умову, голосуючи на наших кандидатів. Одначе при виборі асесорів поляки й жиди лише в половині сповнили свій обовязок чесних контраґентів. Не зважаючи на підвищення числа асесорів до сімох, вибрали лише одного українця в особі д-ра Охримовича Дамяна, як члена екзекутиви маґістрату, що складається з бурмістра, його заступника і першого асесора. Натомість коли прийшло до вибору другого асесора, застереженого бльоком для українця, поляки й жиди зломили умову, вибравши на це місце ендека. Що правда, лише більшістю голосів, але всеж більшість їх зломила своє слово. З уваги на те, голова Українського Клюбу Радних п. інсп. Соколовський підніс слушно у своїй заяві, що українці від початку до кінця виповнили совісно свій обовязок чесного контраґента. Супроти зломання даного слова більшістю ради, він лишив осуд цього факту всім чеснішим членам ради. Слідно було після того, що заява інсп. Соколовського викликала у декотрих членів більшости пригноблююче враження. По місті ходять тепер поголоски, що більшість хоче направити свій поступок якимсь способом, що мав би огірчення українців утихомирити. Для успішнішого береження інтересів українського населення не лише самого міста, але й прилучених сільських громад основували наші радні власний Клюб, який обєднує всіх радних на засадах окремого, сильно риґористичного правильника, якого головною підставою є безумовна солідарність усіх його членів супроти ради як цілости і її комісій. Головою Клюбу став інсп. Соколовський, якого енерґії треба завдячувати не лише вибір українців до ради, але також і те, що настав нарешті час дійсної самоуправи — в місце довголітньої комісарщини

Дайте моральну й матеріяльну поміч тим, котрі впали жертвою найвищого громадянського обовязку!

III-ий виказ підписаних позичок для санування Т-ва „Просвіта“.

(По день 30. X. 1931.)

Львів: Д-р Марія Стахурський 100, фабрика цукорків „Нова Фортуна“ 300, Микола Матвійчук 50, Гр. Ганудяк 5, Львів-Клепарів: Маєр Володимир 10, Львів-Замарстинів: Теодор Фрасуляк 10, І. Паньків 150, Теодор Макогон 50, В. Тарновецький 30, Гр. Рубінович 10, Еміліян Угринський 5, Олександер Унгурян 5, Марія Шкодова 5, Вол. Верхраський 5, Катерина Капраль 10 Друкарня „Діло“: Вол Зінкевич 25, Степан Янішевський 20. Разом зі Львова вплинуло 800— разом з попереднім 5.525— зол. Львів-повіт: Д. Гукало з Кожич 15, Городок Яг.: о. Іван Фединський з Любіня Великого 60, Козова: Кооператива „Віра“ в Кривім 25, Рогатин: Михайло Кравець з Мартинова Старого 10, Золочів: Володимир Ваврик 50, Копичинці: чит. „Просвіти“ в Копичинцях 10, Перемишль: проф. Дмитро і Ольга Греголинські 150, Грималів: чит. „Просвіти“ в Товстім 30, Самбір: о. Володимир Венгринович з Ваневич 20, Михайлина Гординська з Ваневич 20, Збараж: філія „Просвіти“ 50, Іван Завчківський 25, Зборів: Союз Українок 10, Корнеля Кулякова 5, д-р Ілля Макух 5, Глиняни: Юліян Савчак 5, Бучач: Стахів Гр. з Лазарівки 20, Борщів: д-р Чировський Волод. 50, Перемишляни: Союз Українок 5, Радехів: гр.-кат. церква в Подовім 5, Ясло: Кость Іванина зі Жингороду 20, Новий Санч: о. Іван Феницьків 10, о. Іван Качмар зі Злоцького 50, о. Степан Корнова з Лабової 50, о. Василь Сволинський Нова Весь 25, Сколе: Волод. Садовський 10, Осип Сокач 25, Іван Винник 10, Юрко Гребеняк 15, д-р Максим Тиків 25, Евген Гаврилів 5, М. Гаврилова 5, о. Михайло Мосора 5, Антонія Мосорова 5, Микола Заяць 5, Тернопіль: Поділ Союз Кооператив 100, Брикович Іларіон 50, Бриковичівна Стефанія 50, Кооп. Будова церкви 100, д-р Лисий Волод. 60, Посмітюх Ілля 100, д-р Чумак Степан 50, Подільський Банк 100, філія „Просвіти“ 100, Кужіль Мих. 10, д-р Медвецкий Микола 50, Копюрко Иосиф 15, д-р Стахевич Богдан 100, д-р Брикович Степан 10 дол. ам., Колодій Франц 10, Лень Іван 50, Семчишин Василь 50, Грицина Ксаверій 50, д-р Яворський Іван 30, Чубатий Володимир 10, д-р Третяк Кость 10, Рокіцький Степан 5, Кубів Ярослав 5, д-р Олійник Олекса 50, Сеньківський Василь 20, Ганчарик Степан 10, Савуда Олександер 50, Менціінський Волод. 20, Яримович Корнель 15, Філіпський Вол. 15, Водений Тома 50, Острожинський Лука 25, Дяків Павло 25, Політило Теодор 10, Артимяк Макс 10, Чубатий Іван с Вол. 15, Кордуба Іван с Якова 10. Разом з краю 2.395— зол. і 10— ам. дол. з попередніми 3510— зол. і 10— ам. дол.

(Продовження буде)

—o—

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

ДОМАШНЄ ОГНИЩЕ. Р. I. Ч. 8. Львів 1. листопада 1931.

КІНО, двотижневий журнал кінематографії. Ч. 21. II. р. вид.

ДЗВОНИ, літературно-науковий місячник. Ч. 7. жовтень 1931. З творчости молодих. Б. Антонович: Перший сніг; Копання картопель. Микола Гурко: Зовяли надії весняні.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Вівторок, 3. листопада, год. 7·30 веч. „Тінь“.

Театр Ріжнородностей:

Вівторок, 3. листопада, година 7·30 веч. „Радісне знання“.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Кроваві жемчуги“ (Люпе Велез) і звукові додатки.
КАСИНО: „Розведена“ (Норма Ширер).
КОПЕРНИК: „Марлена Дітріх як Х-27“.
ЛЕВ: „Африка говорить“. 100 проц. звукова фільма.
МАРУСЕНЬКА: „Марлена Дітріх як Х-27“.
МІРАЖ: „Маски“ та „Гарольд женяться“ (Гарольд Льойд).
ОАЗА: „Співак Парижа“ з Морісом Шевальє.
ПАЛАС: Звукова фільма „Король бульварів“.
ПАН: „Відродження“ (на основі повісти Льва Толстого; Джон Гільберт).
ПАСАЖ: „Тайна дімузини“ (Гарі Піль), „Дикарка“ та додатки.
ПРОМІНЬ: „Чудеса в Масабельських горах“.
СОНЦЕ: „З дня на день“ і додатки.
СТИЛЬОВЕ: Звукова фільма: „Мадярська рапсодія“ та додатки.
УЦІАЛ: „Остання кохання“.
ХИМЕРА: „Весна в Пратері“.

Програма радіо.

Четвер, 5. листопада 1931.

Липськ (259,3) 21·30 Література. **Моравська Острава** (263,4) Шлеські пісні. **Братислава** (278,8) 19·05 Пісні. **Брно** (341,7) 19·20 Пісні. **Льондон** (356,3) 23·35 Танкова музика і **амоург** (372,2) 20·00 Концерт. **Букарешт** (394,2) 20·00 Концерт. **Сотенс** (403,8) 22·10 Танкова музика. **Берлін** (419) 21·10 Опера. „Михайло Ангел“. **Харків** (426) 15·00, 18·00, 20·00 Концерт. **Рим** (441,2) 21·00 Концерт. **Гельсінгфорс** (453,2) 17·25 Спів. **Лянґенберґ** (472,4) Народні пісні. **Прага** (486,2) 20·30 Французькі пісні. **Міляно** (500,8) 20·35 Вечір італійської опери. **Брукселя** (508,5) 21·45 „Загибіль чорної раси в майбутньому“: **Відень** (516,4) 20·35 „Поет і сучасність“. **Рига** (524,5) 19·05 Оперетка. **Мінхен** (532,9) 19·35 Опера. **Будапешт** (550,5) 19·30 Циганська музика. **Люблянa** (1575,8) 20·30 Концерт. **Ленінград** (1000) 15·00 Виклад. **Ослью** (1071,4) 22·05 Танки. **Калюндборг** (1153,8) 20·10 Опера. **Москва** (1481) 15·00, 17·30 Концерт. **Кеніґсвустергавзен** (1634,9) 17·30 „Швайцарія і народні менщини“.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Середа, 4. листопада 1931.

Львів (380,7) 11·40 Перегляд краєвої преси ПАТ. 11·58 Час із Варшави. 12·10 Про погоду дня. 15·05 Господарська оповістка. 15·40 Шахи. 16·00 Навчання англійської мови. 16·20 „Чи опікуни мають карати чи ні“. 16·40 Музика. 17·10 В дчит 17·25 Концерт. 18·50 Всячина. 19·25 Літературна гутірка. 19·45 Радієвий денник. 20·00 „Міські музиканти давної Польщі“. 20·15 Концерт. 21·00 Літературна гутірка. 21·15 Концерт. 22·10 Література. 22·45 Виклад. 23·00 Танкова музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Український Театр ім. Тобілевича в Станиславові.

СКОЛЄ:
4. XI. Розвідка.
5. XI. Пурга.
6. XI. Життя Парижа.
7. XI. Мина Мазайло.
8. XI. Гетьман Дорошенко. 773

Український Театр під адм. проводом І. Волощука.

З поворотом до Перемишля.

САМБІР:
4. XI. „У вирі кохання“.
5. XI. „Ромео і Юдія“.
6. XI. „Поїзд-мара“ (прeмієра).

ДОБРОМИЛЬ:
7. XI. „20 днів тюрми“.
8. XI. „Поїзд-мара“.

Відтак театр переїздить до Перемишля на постійний зимовий побут. Про інавгураційну виставу та дальший репертуар оголоситься пізніше. 489

II. Виставка Української Фотографіки. З причин технічної натури речинець надсилання світлин на II. Виставку Української Фотографіки продовжується до дня 15. листопада ц. р. — **Уфото.**

Музичне Товариство ім. М. Лисенка Філія в Тернополі повідомляє, що Загальні Збори відбудуться дня 15. листопада 1931 р. в год. 7-ій вечором у домівці Української Бесіди. 771

Звичайні Загальні Збори Т-ва „Львівський Боян“ відбудуться дня 6. листопада ц. р. в малій салі Муз. Т-ва ім. М. Лисенка при вул. Шашкевича ч. 5. зі звичайним порядком нарад. Початок Зборів о год. $17\frac{1}{2}$. — **Виділ.** 778

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

АДВОКАТСЬКИЙ КАНДИДАТ з річною судовою практикою та довшою бюровою, шукає місця у адвоката. — Адміністрація „Діла“ „Солідний“. 776 1-2

АЛЬБОМ сольоспівів Лопатинського з фортепяном коштує 5 золотих 736 3—3

ПРИЙМУ три панночки на помешкання, евентуально з харчем. — Калеча 12. I. пов. двері 7. 774

ЛЕКЦІЇ за помешкання шукає студент. — Ласкаві зголошення до „Діла“, під „Техвік“. 772 1—3

Вп. Д-РА Джулинського прошу відобрати письмо в склепі „Женева“, ринок 37. 736

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“ Львів Ринок 10.